4.12.2020

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Asia: Hallituksen esitys HE 238/2020 vp eduskunnalle laiksi ravitsemisyritysten uudelleentyöllistämisen tukemisesta ja toiminnan rajoitusten hyvittämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:ltä lausuntoa otsikkoasiassa. MaRa lausuu asiassa seuraavan.

Yleistä valtion tukitoimista yrityksille koronakriisin takia

Valtion tukitoimet ovat kattaneet vain pienen osan matkailu- ja ravintola-alan yritysten koronakriisin ja valtion rajoittamistoimien aiheuttamista tappioista. Olemme saaneet Tilastokeskukselta tiedot toimialamme liikevaihdon pienenemisestä huhti-kesäkuulta 2020. Vaikka tukitoimien tarkoituksena ei ole ollut korvata liikevaihdon pienenemistä, vertailu siihen antaa hyvän kuvan siitä, miten vähän tuet ovat kattaneet toimialamme yritysten tappioita. Näissä luvuissa ei ole mukana hyöty, joka yrityksille on tullut Suomessa käytössä olevasta erinomaisesta lomautusjärjestelmästä.

Ravitsemisyritysten liikevaihdon menetys huhti-kesäkuussa on ollut 688,7 miljoonaa euroa. Yritykset ovat saaneet valtiolta tukea 106,1 miljoonaa euroa. Tuki on vain 15,4 prosenttia liikevaihdon menetyksestä. Tuen määrä kasvaa vielä jonkin verran, kun KEHA-keskus saa kaikki tuet maksettua ensi vuoden alkupuolella.

Vielä huonompi tilanne on majoitusyrityksissä, joissa näkyy hyvin Suomen isoja ja paljon työllistäviä yrityksiä syrjivä tukipolitiikka. Majoitusyritykset menettivät liikevaihtoa huhti-kesäkuussa arviolta noin 283 miljoonaa euroa. Yritykset ovat saaneet valtiolta tukea 14,3 miljoonaa euroa. Tuki on vain 5 prosenttia menetetystä liikevaihdosta. Yksin Scandic Hotels AB on saanut Ruotsin valtiolta enemmän tukea samana aikana kuin kaikki Suomen majoitusliikkeet yhteensä, 14,9 miljoonaa euroa.

Matkailu- ja ravintola-alan yritykset kärsivät valtavat tappiot pikkujoulukauden käytännössä peruuntuessa koronaviruksen leviämisen ja sen takia valtioneuvoston ja aluehallintovirastojen tekemien rajoitustoimien vuoksi. Talvimatkailun näkymät ovat heikot matkustusrajoitusten vuoksi. Valtioneuvoston tulisi nopeasti valmistella kustannustuki III, joka kattaisi alkutalvella aiheutuneita vahinkoja. Se tulisi saada maksuun pian, sillä yrityksillä on rahat lopussa. Kevään vahinkoja korvaamaan tarvitaan vielä kustannustuki IV. Nämä toimenpiteet ovat kiireisiä myös alan työntekijöiden kannalta. Lomautukset ovat muuttumassa irtisanomisisiksi. Alan yrityksiä odottaa konkurssiaalto, kun poikkeus konkurssilain 2 luvun 3 §:n soveltamisesta päättyy 31.1.2021.

Valtioneuvoston tulisi valmistella nopeasti kustannustuki III korvaamaan yritysten 1.11.2020 jälkeen syntyneitä vahinkoja. Sen jälkeen tarvittaisiin vielä kustannustuki IV korvaamaan ensi vuoden alkupuolen vahinkoja. Tukien valmistelulla on kiire.

MATKAILU- JA RAVINTOLAPALVELUT MaRa ry • MERIMIEHENKATU 29, FI-00150 HELSINKI • tel. +358 9 6220 200 • fax +358 9 6220 2090 • www.mara.fi • www.restamark.fi

Suomen valtiontukimalli syrjii Suomessa toimivia yrityksiä verrattuna muihin Pohjoismaihin ja Suomen sisällä isoja ja paljon työllistäviä yrityksiä

Suomessa on tehty päätös, että valtiotuet perustetaan SEUT artikloihin 107 (2) b) ja 107 (3) b) ja niiden nojalla annettuihin valtiontukipuitteisiin. Tämä johtaa siihen, että Suomessa on COVID19-tukien 800 000 euron enimmäismäärä. Se ei tule yksioikoisesti EU:sta, vaan perustuu Suomen omaan valintaan. Tästä aiheutuu se, että Suomessa yrityksille myönnettävä tuki on määrältään vain murto-osa esimerkiksi Ruotsissa yrityksille myönnetystä tuesta. Hyvänä esimerkkinä on Scandic Hotels AB, joka on Ruotsissa saanut valtiolta jo kesään mennessä 14,9 miljoonaa euroa tukea. Suomen Scandic Hotels Oy:n tuki on vain pieni murto-osa siitä. Tämä johtaa myös siihen, että esimerkiksi kymmenien miljoonien tappioita kärsineet hotellit saavat Suomessa vain todella pienet korvaukset, vaikka ne ovat normaaliolosuhteissa isoja työllistäjiä ja erilaisten verojen maksajia. Tämä ei ole yleisen oikeustajun mukaista eikä kilpailuneutraalia. Kun kriisi on jatkunut jo yli kahdeksan kuukautta ja jatkuu ainakin ensi kesään, 800 000 euron enimmäismäärä on isojen yritysten ja niiden työntekijöiden kannalta kohtuuton.

Myös Tanskassa Travel guarantee fund perustuu tähän perussopimuksen artiklaan ja Tanska on hyödyntänyt tätä mm. tapahtuman järjestäjille maksettujen korvausten EU-oikeusperustana. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_541

Matkailuala toimii kovassa kansainvälisessä kilpailussa. Muita Pohjoismaita kireämpi kansallinen tukisääntely heikentää Suomessa toimivien matkailu- ja ravintola-alan yritysten asemaa suhteessa muissa maissa oleviin yrityksiin. Tämä heikentää myös Suomen vetovoimaa ulkomaalaisten sijoittajien matkailuinvestoinneissa, erityisesti hotelli-investoinneissa. Suomen omaksuma ja muista Pohjoismaista poikkeava tukipolitiikka osoittaa, ettei matkailuala ole Suomessa arvostettu ala. Tuilla on tärkeä merkitys koronakriisissä selviytymisestä. Nyt esillä olevassa muutoksessakin isot yritykset jäävät toteumaperusteisen rajoituksen muutoksen ulkopuolelle.

MaRa katsoo, että Suomen tukijärjestelmä tulee perustaa samaan EU:n perustamissopimuksen säännökseen kuin Ruotsissa, mikä mahdollistaa oikeudenmukaisen ja kilpailuneutraalin tuen maksamisen myös isoimmille yrityksille. Tällä on suuri merkitys myös isojen yritysten työpaikkojen säilymisen kannalta.

Yksityiskohtaiset kommentit

Takaisin maksetun hyvityksen palautus

Yrityksen on pitänyt laskea toteumaperusteinen rajoitus 31.5.2020 jälkeen päättyneiltä tilikausilta tehdyissä tilinpäätöksissä. Mikäli tuloksen kautta laskettu toteumaperusteinen rajoitus on ollut pienempi kuin myyntien kautta laskettu kohtuullinen hyvitys rajoitusvelvoitteesta, ravitsemisliike on ollut velvollinen oma-aloitteisesti palauttamaan jo saamaansa hyvitystä takaisin KEHA-keskukselle.

MaRa katsoo, että KEHA-keskuksen tulee oma-aloitteisesti ilman erillistä hakemusta palauttaa toteumaperusteisen rajoituksen takia palautetut hyvitykset. KEHA-keskus on jo tähän mennessäkin ollut hyvin ruuhkautunut hakemusten käsittelystä, ja käsittelyajat ovat olleet useita kuukausia. Hakemusten käsittely todennäköisesti viivästyttäisi hyvitysten palautumista yrityksiin ja aiheuttaisi joka tapauksessa hallinnollista lisätyötä yrityksille.

Toteumaperusteisen rajoituksen hallinnoinnin kustannukset

Valtion on kohtuullista kompensoida yrityksille kustannuksia, jotka aiheutuivat siitä, että ne ovat palauttaneet toteumaperusteisen rajoituksen perusteella hyvityksiä KEHA-keskukselle. Laki on käytännössä edellyttänyt kirjanpitäjältä kahden välitilinpäätöksen tekemistä toteumaperusteisen rajoituksen edellyttämän tuloksen muutoksen laskemiseksi. Lisäksi tilintarkastajan on tullut tarkastaa laskenta ja antaa siitä lausuma. Mikäli yritys ei tilintarkastuskertomusta annettaessa ollut vielä palauttanut rajoituksen leikkaamaa hyvitystä, tilintarkastajan on tullut lisäksi tehdä ilmoitus asiasta KEHA-keskukselle.

Lainmuutoksen johdosta toteumaperusteisen rajoituksen laskenta ja hyvityksen palautus KEHA-keskukselle on aiheuttanut yrityksille huomattavia turhia kustannuksia sillä sattumanvaraisella perusteella, että yrityksen tilikausi on päättynyt 31.5.2020 jälkeen ennen lainmuutoksen voimaantuloa.

MaRa katsoo, että KEHA-keskuksen on hyvityksen palautuksen yhteydessä korvattava yrityksille toteumaperusteisen rajoituksen kustannuksia kaavamaisella 3 000 euron määrällä. Muutoin osa ravitsemisliikkeiden lakimääräisestä sulkemisesta maksetuista korvauksista tulee tosiasiallisesti käytetyksi avustuksen hallinnollisiin kuluihin, mikä ei ole tarkoituksenmukaista.

MaRa kannattaa muutoin hallituksen esitystä.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Timo Lappi

toimitusjohtaja